
Хроніка наукового життя

Олександр Сергійович Попович (до 75-річчя від дня народження)

Попович Олександр Сергійович народився 21 серпня 1939 р. у м. Корсунь-Шевченківський Черкаської області. У 1962 р. після закінчення радіофізичного факультету Київського державного університету ім. Тараса Шевченка (кафедра фізичної електроніки) працював в Інституті фізики, а потім – в Інституті ядерних досліджень АН України, де займався проблемами дифузії плазми в магнітному полі та впливом на неї плазмових нестійкостей. У 1971 р. отримав науковий ступінь кандидата фізико-математичних наук, захистивши дисертацію на тему «Дослідження стійкості та дифузії плазми, обмеженої електропровідними стінками». У 1972 – 1991 рр. О.С. Попович на науково-організаційній роботі у відділах науки і навчальних закладів ЦК Компартії України та ЦК КПРС, продовжуючи працювати в Інституті ядерних досліджень на громадських засадах.

Після двох років праці провідним науковим співробітником Інституту фізики НАН України, на початку 1990-х рр. очолював відділ координації роботи наукових організацій міста Києва, головне управління Міністерства науки і технологій, був науковим консультантом Президента України. У ці важкі для наукової системи України роки його діяльність була спрямована на пошук та реалізацію

шляхів збереження та мобілізації наукового потенціалу країни в нових умовах.

З 2000 р. працює в Центрі досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М.Доброва НАН України завідувачем міжгалузевої (МОН та НАН України) лабораторії проблем формування та реалізації науково-технологічної політики, а з 2014 р. – завідувачем відділу системних досліджень науково-технологічного потенціалу.

Свій досвід організатора науки і здібності дослідника він спрямував на удосконалення правової бази науки, розробку рекомендацій щодо формування ефективної науково-технологічної та інноваційної політики держави, розвиток системи прогнозування науково-технологічного та інноваційного розвитку України. У 2006 р. захистив докторську дисертацію на тему «Основні фактори ефективності науково-технологічної та інноваційної політики в їх системній взаємодії».

Саме питанням науково-технологічної та інноваційної політики, прогнозуванню науково-технологічного та інноваційного розвитку України О.С. Попович приділяє чимало сил та енергії. Зокрема, за його безпосередньої участі підготовлено актуальні зміни до Законів України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки», «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні».

О.П. Попович обґрунтував ідею формування ієрархічної системи науково-технологічних пріоритетів, кожному рівню якої притаманний свій специфічний механізм реалізації та відповідальності за досягнення результатів. Ця ідея значною мірою втілена в Законі України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» і частково – у Законі «Про пріоритетні напрями науково-технічної діяльності». Привертають увагу дослідження О.С. Поповича з проблем нарощування соціального капіталу науки. Цикл його робіт з цього питання, виконаних у співдружності з білоруськими та молдовськими колегами, був удостоєний премії білоруської, української та молдовської академії.

О.С. Поповича нагороджено орденом «Знак Пошани» (1981), відзначено почесним званням «Заслужений діяч науки і техніки України» (1999). Він опублікував понад 200 наукових, науково-популярних та публіцистичних робіт у галузі фізики плазми, проблем

інноваційного розвитку економіки, управління наукою, формування і реалізації науково-технологічної та інноваційної політики та історії науки.

Серед його основних наукових праць: «Диффузія плазми в магнітному полі» (1979, з А.А. урїним та Л.Л. Пасїчником), «Раціональне фїнансування науки як передумова розбудови знаннєвого суспїльства в Україні» (2004, з Б.А. Малїцьким, І.О. Булкіним, В.П.Соловїйовим, І.Ю. Єгоровим, Т.В. Шокуном), «Методичні рекомендації щодо проведення прогностно-аналїтичного дослідження в рамках Державної програми прогностування науково-технологїчного та інноваційного розвитку України» (2004, з Б.А. Малїцьким, В.П. Соловїйовим), «Науково-технологїчна та інноваційна політика: основні механїзми формування та реалїзації» (2005), «Обґрунтування інноваційної моделї структурної перебудови економіки України»

(2005, з Б.А. Малїцьким, В.П. Соловїйовим, В.Я. Артемовою, І.Ю. Єгоровим), «Зведений прогност науково-технологїчного та інноваційного розвитку України на найближчї 5 рокїв та наступне десятилїття» (2007, у складї групи авторїв), «Обґрунтування системи науково-технологїчних прїоритетїв на основї «форсайтних» досліджень» (2008, у співавторствї з Б.А.Малїцьким та М.В. Онопрїенком).

Наукову та органїзаційну дїяльнїсть О.С.Попович поєднує з педагогїчною – читає на факультетї менеджменту і маркетингу НТУУ «КПІ» курси лекцій зі стратегїчного та антикризового управлїння, підготував навчальний посїбник «Стратегїчне управлїння» (К.: НТУУ «КПІ», 2011. – 259 с.) тощо.

Вїтаючи Олександра Сергїйовича з ювїлеєм, щиро зичимо йому мїцного здоров'я, творчого довголїття, нових досягнень у його науковїй та науково-органїзаційнїй дїяльностї

*Колектив Центру досліджень науково-технїчного потенціалу та історїї науки ім.Г.М.Доброва НАН України
Редакційна колегїя та редакція журналу «Наука та наукознавство»*